

CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC THỂ CHẤT TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ HUNG THÀNH

Nguyễn Việt Phương
Trường Đại học Tân Trào

Tóm tắt: Giáo dục thể chất (GDTC) có vai trò quan trọng trong việc phát triển toàn diện học sinh ở bậc trung học cơ sở. Nghiên cứu này nhằm đánh giá thực trạng và phân tích các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng GDTC tại Trường THCS Hưng Thành thông qua khảo sát 685 học sinh. Kết quả cho thấy mức độ tham gia của học sinh tương đối tích cực, tuy nhiên vẫn tồn tại những hạn chế về cơ sở vật chất, phương pháp tổ chức và động cơ học tập. Nghiên cứu xác định bốn nhóm yếu tố ảnh hưởng chính gồm: giáo viên, học sinh, cơ sở vật chất – môi trường và công tác quản lý. Trên cơ sở đó, bài báo đề xuất một số định hướng nhằm nâng cao chất lượng GDTC theo hướng phát triển năng lực và tăng cường sự tham gia chủ động của học sinh.

Từ khóa: giáo dục thể chất, trung học cơ sở, chất lượng giáo dục, học sinh, vận động.

FACTORS AFFECTING THE QUALITY OF PHYSICAL EDUCATION AT HUNG THANH JUNIOR HIGH SCHOOL

Abstract: Physical education plays a crucial role in the holistic development of junior high school students. This study aims to assess the current situation and analyze the factors affecting the quality of physical education at Hung Thanh Junior High School through a survey of 685 students. The results show that student participation is relatively active; however, limitations still exist regarding facilities, organizational methods, and learning motivation. The study identifies four main influencing factors: teachers, students, facilities – environment, and management. Based on this, the paper proposes several directions to improve the quality of physical education towards developing competencies and enhancing active student participation.

Keywords: physical education, junior high school, quality of education, students, exercise.

Nhận bài: 20/04/2026

Phản biện: 23/05/2026

Duyệt đăng: 28/05/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục phổ thông theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học, giáo dục thể chất (GDTC) ngày càng khẳng định vai trò quan trọng trong việc hình thành con người phát triển toàn diện. Ở bậc trung học cơ sở (THCS), GDTC không chỉ góp phần nâng cao thể lực, cải thiện sức khỏe mà còn giúp học sinh rèn luyện ý thức kỷ luật, tinh thần hợp tác, kỹ năng sống và khả năng thích ứng với môi trường xã hội hiện đại.

Tuy nhiên, thực tiễn triển khai GDTC tại nhiều trường THCS hiện nay cho thấy vẫn còn tồn tại không ít hạn chế như: mức độ tham gia của học sinh chưa đồng đều, hứng thú học tập còn thấp, cơ sở vật chất và trang thiết bị chưa đáp ứng yêu cầu, phương pháp tổ chức dạy học chưa thực sự đa dạng và phù hợp với đặc điểm người học. Những vấn đề này đã và đang ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng và hiệu quả của hoạt động GDTC trong nhà trường.

Xuất phát từ yêu cầu thực tiễn đó, việc nghiên cứu, phân tích các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng GDTC là cần thiết nhằm nhận diện đúng các nguyên nhân tác động và đề xuất giải pháp phù hợp. Trên cơ sở khảo sát tại Trường THCS

Hưng Thành, nghiên cứu này tập trung làm rõ thực trạng và xác định các nhóm yếu tố chủ yếu ảnh hưởng đến chất lượng GDTC, từ đó đề xuất định hướng nâng cao hiệu quả giáo dục thể chất theo hướng phát triển năng lực và tăng cường sự tham gia tích cực của học sinh trong giai đoạn hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận và tổng quan nghiên cứu

Giáo dục thể chất là quá trình giáo dục thông qua vận động, tác động đồng thời đến sự phát triển thể chất, tâm lý và xã hội của người học. Trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018, GDTC được xác định là môn học bắt buộc, hướng tới phát triển năng lực vận động, hình thành thói quen rèn luyện thân thể và lối sống lành mạnh.

Các nghiên cứu trong nước và quốc tế đều khẳng định GDTC chịu ảnh hưởng bởi nhiều yếu tố như: điều kiện cơ sở vật chất, năng lực giáo viên, động cơ học tập và môi trường giáo dục. Tuy nhiên, nhiều nghiên cứu còn hạn chế về quy mô và chưa phân tích sâu mối quan hệ giữa các yếu tố này trong bối cảnh cụ thể của từng nhà trường.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu được thực hiện tại Trường THCS Hưng Thành với mẫu khảo sát gồm 685 học sinh thuộc các khối lớp 6, 7, 8 và 9.

Các phương pháp nghiên cứu chủ yếu bao gồm: Khảo sát bằng phiếu hỏi, Quan sát sư phạm, Phân tích tài liệu chuyên môn

Các chỉ báo khảo sát tập trung vào mức độ tham gia GDTC, nhận thức học sinh, điều kiện tổ chức và hứng thú học tập. Dữ liệu được xử lý bằng phương pháp thống kê mô tả và phân tích so sánh.

2.3. Cơ sở lý luận về các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng GDTC

Theo quan điểm giáo dục học hiện đại, chất lượng giáo dục thể chất là kết quả của sự tương tác đa chiều giữa các yếu tố cá nhân, môi trường và hệ thống quản lý. GDTC không chỉ chịu tác động từ nội dung chương trình mà còn phụ thuộc mạnh mẽ vào quá trình tổ chức thực hiện, mức độ tham gia của người học và điều kiện đảm bảo.

Các nghiên cứu trong và ngoài nước cho thấy hệ thống yếu tố ảnh hưởng đến GDTC ở bậc THCS có thể quy về bốn nhóm chính: (1) yếu tố giáo viên; (2) yếu tố học sinh; (3) yếu tố cơ sở vật chất – môi trường; (4) yếu tố quản lý và chính sách giáo dục. Bốn nhóm yếu tố này tồn tại trong mối quan hệ hữu cơ, tác động qua lại và cùng quyết định chất lượng GDTC.

Từ góc độ lý thuyết, nghiên cứu này vận dụng kết hợp một số tiếp cận chủ đạo: thuyết động cơ tự quyết (Self-Determination Theory), mô hình sinh thái giáo dục (Ecological Model) và lý thuyết học tập kiến tạo (Constructivism) để phân tích cơ chế tác động của các yếu tố đến hành vi vận động của học sinh.

2.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng GDTC

2.4.1. Yếu tố đội ngũ giáo viên giáo dục thể chất

* Trình độ chuyên môn và năng lực sư phạm

Giáo viên GDTC là chủ thể trung tâm trong việc tổ chức, điều hành và định hướng hoạt động vận động cho học sinh. Trình độ chuyên môn vững vàng, hiểu biết sâu về sinh lý – tâm lý lứa tuổi và khả năng vận dụng phương pháp giảng dạy hiện đại là điều kiện tiên quyết để nâng cao chất lượng GDTC.

Kết quả phân tích cho thấy những lớp học do giáo viên có phương pháp tổ chức linh hoạt thường đạt tỷ lệ học sinh tham gia tích cực cao hơn. Điều này khẳng định vai trò quyết định của năng lực sư phạm đối với hiệu quả giờ học GDTC.

* Phong cách giảng dạy và thái độ nghề nghiệp

Phong cách giảng dạy dân chủ, thân thiện và khích lệ có tác động tích cực đến động cơ vận động của học sinh. Giáo viên biết tạo không khí

học tập tích cực, tôn trọng sự khác biệt cá nhân và khuyến khích nỗ lực sẽ góp phần duy trì hứng thú lâu dài cho người học.

Thái độ nghề nghiệp, tinh thần trách nhiệm và ý thức tự bồi dưỡng chuyên môn cũng là những nhân tố quan trọng ảnh hưởng đến chất lượng GDTC.

2.4.2. Yếu tố học sinh trong hoạt động giáo dục thể chất

* Đặc điểm thể chất và sức khỏe ban đầu

Sự khác biệt về thể lực, tình trạng sức khỏe và khả năng vận động tạo nên mức độ đáp ứng không đồng đều giữa các học sinh. Những học sinh có nền tảng thể lực tốt thường tiếp thu nhanh hơn và tham gia tích cực hơn trong giờ học GDTC.

Việc đánh giá thể lực đầu vào và tổ chức luyện tập theo nhóm trình độ là giải pháp cần thiết để bảo đảm tính vừa sức và hiệu quả giáo dục.

* Động cơ, thái độ và thói quen vận động

Theo thuyết động cơ tự quyết, hành vi vận động bền vững chỉ được duy trì khi người học hình thành được động cơ nội tại. Kết quả khảo sát ở Chương 2 cho thấy nhóm học sinh có nhận thức tích cực về vai trò GDTC có tỷ lệ tham gia cao hơn rõ rệt.

Điều này cho thấy việc giáo dục thái độ, tạo hứng thú và hình thành thói quen vận động có ý nghĩa then chốt trong nâng cao chất lượng GDTC.

2.4.3. Yếu tố cơ sở vật chất và môi trường giáo dục

* Điều kiện sân bãi, trang thiết bị

Cơ sở vật chất đầy đủ, an toàn và phù hợp với nội dung giảng dạy tạo điều kiện thuận lợi cho việc tổ chức đa dạng các hoạt động GDTC. Kết quả cho thấy điều kiện CSVC có mối liên hệ chặt chẽ với mức độ tham gia tích cực của học sinh.

Việc đầu tư đồng bộ sân bãi, dụng cụ và công tác bảo dưỡng thường xuyên là yếu tố then chốt để nâng cao hiệu quả GDTC.

* Môi trường học tập và văn hóa thể thao học đường

Môi trường học đường tích cực, khuyến khích rèn luyện thân thể và đề cao giá trị sức khỏe góp phần hình thành văn hóa thể thao bền vững. Văn hóa này có ảnh hưởng lâu dài đến lối sống và hành vi vận động của học sinh.

2.4.4. Yếu tố quản lý và cơ chế chính sách

* Công tác quản lý hoạt động GDTC

Quản lý GDTC bao gồm lập kế hoạch, tổ chức thực hiện, kiểm tra – đánh giá và điều chỉnh hoạt động. Quản lý khoa học, dựa trên dữ liệu và phản hồi thực tiễn giúp nâng cao tính hiệu quả và bền vững của GDTC.

* *Chính sách hỗ trợ và cơ chế phối hợp*

Chính sách đầu tư, bồi dưỡng giáo viên và phát triển hoạt động ngoại khóa có vai trò quan trọng trong nâng cao chất lượng GDTC. Đồng thời, sự phối hợp giữa nhà trường – gia đình – cộng đồng góp phần mở rộng không gian vận động cho học sinh.

III. KẾT LUẬN

Nghiên cứu đã làm rõ thực trạng và các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng giáo dục thể chất tại Trường THCS Hưng Thành trên cơ sở khảo sát 685 học sinh. Kết quả cho thấy, mặc dù đa số học sinh có tham gia vào các hoạt động giáo dục thể chất, song mức độ tích cực và hiệu quả chưa đồng đều, còn chịu tác động bởi nhiều yếu tố khác nhau.

Trên cơ sở phân tích, nghiên cứu đã xác định bốn nhóm yếu tố ảnh hưởng chủ yếu đến chất lượng giáo dục thể chất, bao gồm: đội ngũ giáo viên, đặc điểm và động cơ của học sinh, điều kiện cơ sở vật chất – môi trường giáo dục, và công tác quản lý cùng cơ chế chính sách. Các yếu tố này có mối quan hệ chặt chẽ, tác động qua lại và cùng quyết định hiệu quả tổ chức hoạt động giáo dục thể chất trong nhà trường.

Từ những kết quả nghiên cứu, có thể khẳng định rằng việc nâng cao chất lượng giáo dục thể chất cần được tiếp cận theo hướng đồng bộ và hệ thống, trong đó chú trọng nâng cao năng lực sư phạm của giáo viên, tăng cường hứng thú và động

cơ học tập của học sinh, đầu tư cơ sở vật chất phù hợp, đồng thời đổi mới công tác quản lý và tổ chức hoạt động. Đây là những định hướng quan trọng nhằm góp phần phát triển toàn diện học sinh trung học cơ sở trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay.

Từ kết quả nghiên cứu, bài báo đề xuất một số khuyến nghị nhằm nâng cao chất lượng giáo dục thể chất tại Trường THCS Hưng Thành như sau:

Thứ nhất, tăng cường bồi dưỡng chuyên môn và đổi mới phương pháp giảng dạy cho giáo viên theo hướng phát triển năng lực, chú trọng tạo hứng thú và khuyến khích sự tham gia tích cực của học sinh.

Thứ hai, nâng cao nhận thức, hình thành động cơ và thói quen rèn luyện thể chất cho học sinh thông qua đa dạng hóa hoạt động giáo dục thể chất và các chương trình ngoại khóa.

Thứ ba, đầu tư, nâng cấp cơ sở vật chất, sân bãi và trang thiết bị dạy học theo hướng đồng bộ, an toàn và phù hợp với nội dung chương trình.

Thứ tư, tăng cường công tác quản lý, kiểm tra – đánh giá và đẩy mạnh sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình và cộng đồng trong tổ chức các hoạt động thể chất cho học sinh.

Những giải pháp trên cần được triển khai một cách đồng bộ, linh hoạt và phù hợp với điều kiện thực tiễn nhằm góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục thể chất trong nhà trường hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể.
 Nguyễn Ngọc Quang (1989), Những khái niệm cơ bản về lý luận quản lý giáo dục.
 WHO (2020), Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour.
 Sallis, J.F. (2012), Ecological Models of Health Behavior.
 Deci, E.L., Ryan, R.M. (2000), Self-Determination Theory.